

SG in gesprek met..... Schriftelijk studeren is voor iedereen anders

Steeds meer mensen studeren schriftelijk. Ze doen dat op grond van allerlei overwegingen; de een „zomaar”, zonder duidelijk doel, de ander welbewust en zeer gericht. Geen twee cursisten zijn gelijk; schriftelijk studeren is voor iedereen anders. Dat bleek opnieuw heel duidelijk toen uw redactie onlangs in gesprek raakte met twee LOI-cursisten. Over hun zienswijze op de schriftelijke studie, op de aanleiding tot hun studie en over de wijze waarop zij die tot een goed einde brachten, leest u op deze pagina's meer.

door J. Vergeer

Aan de rand van Alphen aan den Rijn, met een weids uitzicht over het omringende polderlandschap, ligt het huis van de familie Bergshoeff. Een huis waar je, om de woorden van mevrouw Bergshoeff aan te halen, „met plezier je stofdoek uitklopt”. Na achttien jaar wonen in een-en-het-zelfde huis geniet ze nog altijd van het prachtige uitzicht.

Nu is er van dat rustig-naar-buiten-kijken in de afgelopen jaren weinig gekomen. Daarvoor had zij het te druk met de combinatie van studie en gezin. Onlangs slaagde zij voor het examen HAVO, waarvoor zij bij de LOI een opleiding volgde. En hoewel zij het woord „prestatie” niet wil horen, kan de succesvolle studie van deze moeder van negen kinderen toch moeilijk anders worden omschreven...

In een kamp in Indië

Het begon allemaal eigenlijk al zo'n jaar of dertig geleden in een kamp in Indië. Na de Japanse inval in dat land werd zij als 15-jarige in een kamp ondergebracht. „En als je niet naar school kunt gaan, dan lijkt het wel of je leren extra waardeert”, zegt mevrouw Bergshoeff over haar kamptijd. Ze vertelt hoe Engels en Franssprekende medegevangenen „conversatielessen” gaven, en hoe de kampbewoners onderling boeken ruilden. Boeken waaruit zij in steno op hele kleine papiertjes - want papier was bijna niet te krijgen - uittreksels maakte die zij bewaarde. De prijs voor die lessen was een snee brood, en toen brood steeds schaarser werd, werd het lesgeld gereduceerd tot... een centimeter brood!

Geen tijd voor studie

Had zij, door toedoen van de oorlog, weinig gelegenheid gekregen om na de lagere school verder te leren, ook na haar terugkeer in Holland kwam daar niets meer van. Ze trouwde, kreeg kinderen, „en die eisten al mijn tijd en aandacht”.

Wel las ze veel, en ontdekte daarbij steeds weer onderwerpen waarover ze eigenlijk weinig wist. Toen later ook de kinderen steeds vaker met vragen kwamen waarop ze het antwoord moest schuldig blijven, besloot ze „er iets aan te gaan doen”. „Ik schreef in op een cursus HAVO van de LOI, eigenlijk gewoon voor de aardigheid”, zo vertelt ze. „Ik wilde nou eindelijk wel eens weten waar de kinderen het op school over hadden, en wat de achtergronden waren van het nieuws op bijvoorbeeld radio en tv.” Ergens leefde toen al bij haar de gedachte die opleiding ook af te

maken. „Als je het niet voor een examen doet, dus met een duidelijk doel voor ogen”, zo zegt mevrouw Bergshoeff, „dan hou je er op een gegeven moment mee op omdat je dan altijd het argument van de vrijblijvendheid bij de hand hebt.”

Dagindeling belangrijk

„In het begin studeerde ik voornamelijk in de avonduren”, licht ze toe. „maar dat had tot gevolg dat ik vaak met mijn hoofd boven de boeken in slaap viel.” In het laatste jaar van haar opleiding ging ze ertoe over haar hele dagindeling „op z'n kop te zetten”. Ze kwam tot dat besluit, nadat ze de studie voor vijf maanden had onderbroken. „Dat kwam door onze 25-jarige bruiloft en alle voorbereidingen die daaraan vastzaten. En natuurlijk ga je daarna nog een poosje na-genieten. Zonder dat je het in de gaten hebt, word je dan steeds handiger in het vinden van allerlei uitvluchten om de studie nóg maar een poosje uit te stellen. Die uitvluchten zijn in een gezin met kinderen die examens moeten afleggen en met de zomervakantie in het vooruitzicht niet moeilijk te vinden.” Het gevolg van dat alles was, dat ze aan het begin van het laatste studiejaar zo'n vijf maanden achter was op het studieschema...

Doorgaan én afmaken!

„Toen moest ik voor het eerst naar een mondelinge les”, vervolgt ze. „En toen ik eenmaal in de gaten had dat ik best mee kon komen met de anderen, dacht doorzetten!” Van toen af aan heeft ze haar dagindeling volkomen anders ingericht. Zodra het 's morgens wat lichter werd, is ze 's morgens gaan studeren in plaats van in de avonduren. „Dan zat ik vaak al uren voor het ontbijt achter het huis, heerlijk rustig, en kon ik geconcentreerd werken.”

Ze vertelt dat die omschakeling wel een flinke aanpassing vroeg: „Je voelt je zo lui als er anderen rondom je druk bezig zijn met het huishoudelijke werk, en jij met de studie bezig

bent! Maar het is heerlijk werken zo. Je begint met het huishouden als je moe bent van het leren, en niet andersom. En dat is een veel betere volgorde!”

Alle uren die zij door een efficiënte dagindeling „verdiende”, kon zij weer benutten voor haar studie. „Wat dat betreft heb je als huisvrouw een enorm voordeel; je kunt die uren zelf verdienen. Een man bijvoorbeeld is altijd gebonden aan vaste werktijden!”

Examen: het eerste van haar leven

Ze slaagde er in de achterstand weg te werken. De mondelinge lessen betekenden voor haar een enorme stimulans. „Je leefde naar die lessen toe, en wilde gewoon niet bij de anderen achter raken.”

Zo tegen het examen kreeg ze van alle kanten te horen: „Jij haalt het wel.” Daar werd ze een beetje kriegerig van, vertelde ze, want: „Hoe kan een ander nou beoordelen wat je weet, in hoeverre je alles keijft?” Voor het schriftelijke examen was ze niet bang; ze zag vooral op tegen het mondelinge deel. Maar ook dat is alles meegevallen. „Bij Frans vroeg die examiner of dat mijn eerste examen van die dag was. Ik zei toen: Nee, het eerste van mijn hele leven...!”

Dat eerste examen is voor mevrouw Bergshoeff uitstekend verlopen. Ze slaagde met glans, en kreeg voor al haar examenvakken uitstekende cijfers. „Geen prestatie hoor”, zegt zij

zelf. „Ten slotte heb ik er als huisvrouw meer tijd voor dan die anderen, die het allemaal van de avonduren moeten hebben. Als die slagen, noem ik het pas een prestatie!”

Doorgaan

Onmiddellijk na de vakantie is mevrouw Bergshoeff begonnen met de studie voor de akte Nederlands MO-A. „Bijna al mijn klasgenoten uit de mondelinge lessen zijn doorgegaan met een of andere studie”, vertelt ze met iets van trots. Dat mag ook wel,

want onder hen bevindt zich een moeder van 8 kinderen uit Noordwijk, en een van 4 kinderen die uit Vlaardingen komt. Samen met mevrouw Bergshoeff bereiden zij zich voor op het examen over drie jaar. „Eerst denk je wel, waar begin ik eigenlijk aan”, zegt mevrouw Bergshoeff, „maar op die mondelinge lessen kom je tot de ontdekking dat er veel meer mensen van je eigen leeftijd studeren dan je ooit voor mogelijk had gehouden. Als je maar wil, dan kan het ook!”

Mevrouw Bergshoeff, 48 jaar en moeder van negen kinderen, heeft de juistheid van die stelling bewezen. Maar: we mogen het géén prestatie noemen...

Twee steile, lange trappen brengen ons naar de oergezellig ingerichte woonetage van Henk Oosterling. Korte kenschets: Rotterdammer, 22 jaar oud, weet wat hij wil. Dat is gebleken toen hij begon aan de schriftelijke studie voor het examen Gymnasium-A; een studie die hij in minder dan een jaar tot een goed einde bracht. Voor uw redactie aanleiding, om eens met de heer Oosterling van gedachten te wisselen.

Hij heeft wat aarzelend in het interview toegestemd, omdat hij wars is van elke vorm van reclame die aan zijn studie-prestatie zou kunnen worden gekoppeld. Na wat telefonisch heen en weer gepraat, wordt hem duidelijk, dat dit allerminst in onze bedoeling ligt. Wij zijn meer geïnteresseerd in het waarom van zijn studie, en in de wijze waarop hij die volbracht.

Gaandeweg het gesprek wordt duidelijk, dat Henk Oosterling een man is die beslissingen durft nemen, en

die de consequenties van die beslissingen volledig aanvaard. Over de aanleiding tot zijn studie voor het examen Gymnasium-A vertelt hij: „Door bepaalde omstandigheden kon ik vroeger niet naar het Gymnasium toe, ook al had ik dat toen al gewild. Dat kwam o.a. door sociale omstandigheden. Mijn vader was havenarbeider, en toen waren ze daar vrij kien op; dan ging je gewoon niet naar zoiets als een gymnasium, ze zouden je toch niet toegelaten hebben, dat „paste” niet. Dus deed ik de MULO, en daarna de HAVO. Dat ging allemaal vrij aardig.” Hij vertelt dan hoe hij van de HAVO op de Pedagogische Academie belandde. „Een negatieve keuze, want er was gewoon niets anders dat ik op dat moment kon doen, omdat ik op het laatste nippertje op de Sportacademie was afgewezen. Die PA heb ik zo goed mogelijk gedaan, en dat had tot gevolg dat je je rot werkte, dat je een heleboel misstanden in het onderwijs ontdekte die je wilde veranderen, waaraan je gaat werken. En dat lukte dan niet, dat lukt op die manier nooit, en dus ga je er aan onderdoor.”

Beslissing nemen

Twee maanden voor zijn eindexamen aan de PA stond Henk Oosterling voor een belangrijke beslissing: „Stop je ermee, of ga je ermee door?” Stoppen zou betekenen dat hij terugviel op z'n HAVO-diploma, een diploma waar hij weinig waarde in zag. Dus bleef er, bij stoppen, maar één andere weg open. Iets anders gaan doen.

„Zo'n beslissing neem je niet graag. Ik ook niet. Pas toen ik echt zover was dat ik het emotioneel niet meer aankon, dat ik me kapot had gewerkt in dat onderwijs, toen ik zeker wist dat ik nooit voor de klas zou gaan staan om net als anderen te vervallen in een routine-handeling, toen ben ik gestopt. Dat was twee maanden vóór ik eindexamen moest doen, een eindexamen dat ik zeker gehaald had, want al mijn tentamens waren erg goed.

Nu had zijn kennismaking met de P.A. beslist niet alleen negatieve kanten. Want door het onderwijs op de P.A. raakte hij geïnteresseerd in de klassieken. „Dat heeft geresulteerd in het feit dat ik Grieks en Latijn wilde gaan leren, om zo de klassieken in het Grieks en Latijn te kunnen lezen.”

Twee wegen

Daarvoor stonden toen twee wegen voor me open: dagonderwijs en schriftelijk onderwijs. „Nou was ik,

eerlijk gezegd, echt niet zo erg voor dat schriftelijk onderwijs, ik had er al wat opdringerige reclame over gekregen vroeger, maar dagonderwijs zou vier of meer jaar duren en dat is natuurlijk een absurde zaak; je moet alléén met Grieks en Latijn helemaal vanaf de eerste klas beginnen. Dus werd het schriftelijk!”

Een jaar lang blokken

Hij had zijn beslissing weldoordacht genomen. Een jaar lang zou hij van 's morgens vroeg tot 's avonds laat met de studie bezig zijn. Daarvoor moest hij economisch onafhankelijk zijn. Die mogelijkheid werd hem geboden door zijn vriendin, onderwijzeres, die zei: „Jij studeert, ik werk.” Daarnaast had hij de mogelijkheid zijn examenpakket af te stemmen op de vakken die hij al op de h.a.v.o. had gedaan. De goede resultaten die hij daar had behaald, hadden tot gevolg, dat hij zich vooral tot Latijn en Grieks kon beperken. De kennis van de overige vakken behoefde hij „alleen maar op peil te houden”, zoals hij het uitdrukte.

Hij stapte naar de LOI, en zei: „Hier zit ik, ik heb ruim 200 dagen de tijd voor 232 lessen. Dat is krap één les per dag, en ik werk 12 uur per dag. Geef mij werk mee voor 14 dagen, dan breng ik ze terug en dan zijn ze gemaakt!”

Op dit redelijke voorstel ging de LOI in, en veertien dagen later maakte Henk Oosterling zijn woorden waar... Dat was het begin van een studie die hem negen maanden in beslag zou nemen. Omdat hij zijn eigen studiekosten wilde betalen, en daarin niet afhankelijk wenste te zijn van zijn vriendin, werd een verzoek om tegemoetkoming in de studiekosten ingediend bij het Studiefonds van de LOI. Het verzoek werd voorwaardelijk ingewilligd; als na drie maanden zou blijken dat het hele plan te hoog gegrepen was, dan zou de studie ten minste twee jaar moeten duren en

zou de tegemoetkoming worden ingetrokken.

Twaalf uur per dag

Vijf maanden lang werkte Henk Oosterling 12 uur per dag. Elke dag stond hij om 6 uur op, zeven dagen per week. Hij werkte hard, keihard, vijf maanden lang. Daarna deed hij het iets rustiger aan, omdat het tempo waarin hij werkte niet was vol te houden. Bovendien raakte hij alle contacten met zijn omgeving kwijt. In die vijf maanden had hij echter al zoveel van de leerstof doorgenomen, dat hij het ook inderdaad rustiger-aan kon gaan doen.

Geen prestatie?

„Misschien”, zegt Henk Oosterling, „was het wel een aardige prestatie, maar het klimaat is natuurlijk ook optimaal geweest. Je kunt het niet rationeel benaderen door te zeggen: hij wilde gymnasium doen, dus daarom ging hij zo werken, want dan had ik na een week al gedacht van „wat heb ik een enorme slaap, ik slaap maar eens een keer uit. Het is gewoon een soort drift geweest van ik wil het, en die heet het mogelijk gemaakt om vijf maanden zo hard te werken.”

Geslaagd

Henk Oosterling, die de avond voor zijn examen nog tegen anderen zei: „Ik trek me terug, ik doe niet mee”, slaagde met goede resultaten voor zijn examen. Achteraf zegt hij: „De belangrijkste factor blijft de gemotiveerdheid van de persoon achter de studie. Als je op een gegeven moment niet kan zeggen: dat en dat moet ik nu en straks doen, dan ga je er aan onderdoor.”

We hebben nog lang met Henk Oosterling gepraat. Henk Oosterling die met zijn diploma's gemakkelijk een „goede betrekking” had kunnen krijgen, maar er de voorkeur aan geeft om bij mensen aan de lopende band te staan. Henk Oosterling, die een onblusbare nieuwsgierigheid en leergierigheid heeft voor alles wat met filosofie te maken heeft. Die van zichzelf zegt: „Misschien word ik wel een of andere doctor in de filosofie, dat is op zichzelf helemaal niet belangrijk, maar als ik bij jonge mensen de dingen kan oproepen zoals die ook bij mij opgeroepen zijn, en ik kan voor hen mogelijkheden scheppen om zichzelf te vinden in bepaalde culturele kennis of wat dan ook, als ik dát voor een ander zou kunnen doen dan zou dat de grootste bevrediging zijn die ik kan krijgen, denk ik.”